

Standard ocupational pentru:

SCULPTOR ÎN LEMN

În sectorul: CULTURA, ARTIZANAT, MESTESUGURI TRADITIONALE

Cod: CULT 5

Data aprobarii:.....

Denumirea document electronic: SO_CULT_5_24oct2008

Versiunea: 0

Data de revizuire preconizata: 21 martie 2012

Initiatorul standardului: Comitetul Sectorial CULTURA, ARTIZANAT, MESTESUGURI TRADITIONALE

Coordonator echipa de redactare SO: Bruno Iosif Mastan - expert sectorial, Comitetul Sectorial CULTURA, ARTIZANAT, MESTESUGURI TRADITIONALE

Echipa de redactare:

- Prof. Univ. Dr. Narcisa Stiuca, Universitatea Bucuresti
- Dumitru Pop, mestesugar sculptor în lemn, com. Sapânta
- Nicolae Man, mestesugar sculptor în lemn, Târgu Lapus
- Ing. Florentina Tulba, director E.T.R - Education and Training Romania
- Standarde ocupationale existente
- Standarde de pregatire profesionala
- Fisa postului
- Documentare Internet
- Carti tehnice de specialitate
- Întâlniri si discutii cu experti în domeniu
- Societati comerciale: Fundatia pentru Mestesuguri, Institutul de Etnografie si Folclor, „I.C.Brailoiu”

Verificatorii standardului ocupational:

Victoria Guta - expert sectorial, Comitetul Sectorial CULTURA, ARTIZANAT, MESTESUGURI TRADITIONALE

Redactorul calificarilor:

Bruno Iosif Mastan - expert sectorial, Comitetul Sectorial CULTURA, ARTIZANAT, MESTESUGURI TRADITIONALE

Denumirea AO: sculptor în lemn

Data elaborarii AO: 20 martie 2008

Responsabilitatea pentru continutul acestui standard ocupational si al calificarilor bazate pe acest standard ocupational revine Comitetului sectorial.

Data validarii: 11.09.2008

Comisia de validare:

- Constantin Popoiu, Centrul de Pregatire Profesionala în Cultura, Presedinte
- Leonard Paduret , Uniunea Sindicala din Ramura Cultura USRC, Vicepresedinte
- Istrate Florin , Federatia Sindicatelor Artistilor Interpreti din România – FAIR, membru
- Morozan Milixenia , Centrul de Pregatire Profesionala în Cultura, membru

Descrierea ocupatiei:

Sculptorul în lemn își desfășoară activitatea în atelierele meșteșugărești de sculptură sau în secții specializate în lucrări de sculptură în lemn de pe lângă atelierele de producție a mobilei. Activitatea sculptorului în lemn se desfășoară individual sau în echipă, în mediu extern și intern, în condiții de temperaturi normale. Cei care practică această ocupație pot fi temporar relocalați în cazul în care lucrarea necesită acest lucru, de exemplu pentru a realiza lucrări de sculptură la cererea clientului, în cadrul unei lucrări mai ample de construcții ce conține elemente sculptate.

Sculptorul în lemn își poate derula activitatea atât în sectorul artizanat și meșteșuguri tradiționale cât și în sectorul de prelucrare a lemnului. El trebuie să fie capabil, în funcție de contextul locului de muncă, să folosească utilajele, unelte și sculele specifice prelucrării artistice a lemnului, să le întrețină în mod adecvat, să realizeze operațiuni de tăiere, îndreptare, retezare la lungime, rindeluire, executare a schitei tehnice, trecerea acesteia pe suportul de lemn și operațiuni de executare, finisare și protejare a sculpturii propriu-zise.

Pentru realizarea activității sale, sculptorul în lemn, atunci când e cazul, se folosește de: fierăstraie manuale, fierăstrău circular de rețezat, de tăiat, joagar, mașina de daltuit staționară, mașina de gaurit, mașina de frezat, mașina de rindeluit staționară, mașini universale, instalații ca : menghina, suport de fixare a piesei de sculptat, banc de lucru și scule precum: dalti și dalti semicirculare, burghiu, rindea, surubelnita, topor, toporisca, barda, tesla, cutitoaie, rindea, pila, fierăstrău, și dispozitive și materiale de finisare dintre care amintim pensule, câlți, hârtie abrazivă, ceară, lacuri, bături, etc.

De asemenea, el este capabil să identifice, să evite riscurile de accidentare și să intervină corect în caz de accident.

<p>Unitatile de competente cheie</p> <p>Titlul unitatii 1: Comunicare în limba oficiala Titlul unitatii 2: Competente de baza în matematica, stiinta, tehnologie Titlul unitatii 3: Competente antreprenoriale Titlul unitatii 4: Competenta de exprimare culturala</p>	<p>Cod de referinta:</p>
<p>Unitatile de competente generale</p> <p>Titlul unitatii 1: Aplicarea prevederilor legale referitoare la sanatatea si securitatea în munca si în domeniul situatiilor de urgenta Titlul unitatii 2: Aplicarea normelor de protectie a mediului Titlul unitatii 3: Organizarea locului de munca Titlul unitatii 4: Asigurarea necesarului de materiale</p>	<p>Cod de referinta:</p>
<p>Unitatile de competente specifice</p> <p>Titlul unitatii 1: Executarea operatiilor de taiere a lemnului Titlul unitatii 2: Pregatirea suportului Titlul unitatii 3 : Sculptarea piesei Titlul unitatii 4 : Protejarea suprafetelor</p>	<p>Cod de referinta:</p>

APLICAREA PREVEDERILOR LEGALE REFERITOARE LA SANATATEA SI SECURITATEA ÎN MUNCA SI ÎN DOMENIUL SITUATIILOR DE URGENTA (unitate de competenta generala)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare executantului pentru aplicarea corecta la locul de munca a prevederilor legale referitoare la sanatatea si securitatea în munca , în scopul evitarii producerii accidentelor, aplicarii masurilor de protectie împotriva efectelor toxice ale substantelor chimice utilizate, acordarii de prim ajutor, precum si al intervenirii în cazul situatiilor de urgenta.			NIVELUL UNITATII - 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Aplica prevederile legale, referitoare la sanatatea si securitatea în munca	1.1 Însusirea normelor referitoare la sanatatea si securitatea în munca este realizata prin participarea la instruirii periodice, pe teme specifice locului de munca. 1.2 Echipamentul de lucru si protectie, specific activitatilor de la locul de munca este asigurat, conform prevederilor legale. 1.3 Mijloacele de protectie si de interventie sunt verificate, în ceea ce priveste starea lor tehnica si modul de pastrare, conform cu recomandarile producatorului si adecvat procedurilor de lucru specifice. 1.4 Situatiile de pericol sunt identificate si analizate, în scopul eliminarii imediate.	Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si înțelege: - Normele de sanatate si securitate în munca si pentru situatii de urgenta. - Legislatia si procedurile de lucru specifice locului de munca. -Semnificatia mijloacelor de semnalizare - Particularitatile locului de munca	- Aplicarea prevederilor legale, referitoare la sanatatea si securitatea în munca se face cu constiinciozitate - Înlturarea factorilor de risc este facuta cu responsabilitate. - Interventia în caz de accident cu promptitudine si responsabilitate,

	1.5 Situațiile de risc, care nu pot fi eliminate imediat, sunt raportate persoanelor abilitate în luarea deciziilor.		
2. Reduce factorii de risc de la locul de munca	2.1 Identificarea factorilor de risc este realizată în funcție de particularitățile locului de muncă. 2.2 Raportarea factorilor de risc este făcută pe cale orală sau scrisă, conform procedurilor interne. 2.3 Înlăturarea factorilor de risc este făcută, conform reglementărilor în vigoare.		
3 Intervine în caz de accident	3.1 Accidentul este semnalat, cu promptitudine, personalului specializat și serviciilor de urgență. 3.2 Măsurile de evacuare, în situații de urgență, sunt aplicate, corect, respectând procedurile specifice. 3.3 Măsurile de prim ajutor sunt aplicate, în funcție de tipul accidentului, conform limitelor prevăzute de legislația în vigoare. 3.4 Pe timpul intervenției se are în vedere, evitarea agravării situației deja create și accidentarea altor persoane.		
<p>Gama de variabile: <u>Documentație de referință:</u> legea securității și sănătății în muncă, NSSM și în domeniul situațiilor de urgență, regulament de ordine interioară (ROI) al beneficiarului , fișa postului, plan prevenție și protecție, proceduri interne specifice locului de muncă, tematică instruire etc. <u>Riscuri:</u> pericol de lovire, cadere de la înălțime, pericol de alunecare, tăiere cu scule și unelte conținând părți metalice / ascuțite, pericol de cadere de materiale și obiecte de la înălțime, etc.</p>			

Factori de risc referitori la: sarcina de munca, mediul de munca, temperatura, zgomote, etc.

Particularitatile locului de munca: manevrari de obiecte cu risc, conditii de luminozitate etc.

Situatii de urgenta: accidente, cutremure, incendii, inundatii etc.

Echipamentul individual de protectie a muncii: salopeta , masti de protectie, ochelari de protectie, manusi etc.

Persoane abilitate: responsabili NSSM si situatii de urgenta,etc.

Instructaje periodice: zilnice, lunare sau la intervale stabilite prin instructiuni proprii în functie de specificul conditiilor de lucru.

Persoane abilitate: responsabilii cu activitatea de SSM/ PSI, seful formatiei de pompieri etc.

Servicii de urgenta: ambulanta, pompieri, protectie civila, etc.

Tipuri de accidente: loviri, raniri, fracturi etc.

Tehnici de evaluare recomandate:

Referitoare la modul de desfasurare a activitatilor si obtinerea rezultatelor:

- observare directa
- declaratii ale specialistilor care au urmarit modul de obtinere a rezultatelor în timp si contexte diferite

Referitoare la cunostinte si capacitatea de înțelegere:

- chestionarea candidatului (interviu)
-

APLICAREA NORMELOR DE PROTECTIE A MEDIULUI
(unitate de competenta generala)

Coduri de referinta

Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare executantului pentru aplicarea normelor de protectie a mediului, în scopul diminuării riscurilor de mediu precum si a consumului de resurse naturale			NIVELUL UNITATII – 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Aplica normele de protectie a mediului	1.1 Problemele de mediu, asociate activitatilor desfasurate, sunt identificate corect, în vederea aplicarii normelor de protectie. 1.2 Normele de protectie a mediului sunt însusite, prin instructaje periodice pe tot parcursul executarii lucrarilor. 1.3 Normele de protectie a mediului sunt aplicate, corect, evitându-se impactul nociv asupra mediului înconjurator.	Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si înțelege: - Legislatia de mediu si procedurile de lucru specifice locului de munca . - Particularitatile locului de munca - Efectele materialelor folosite asupra mediului	Problemele de mediu, asociate activitatilor desfasurate sunt identificate cu atentie. Normele de protectie a mediului sunt însusite, cu responsabilitate. Interventia pentru aplicarea de masuri reparatorii se desfasoara cu promptitudine. Diminuarea pierderilor de resurse naturale este urmarita cu constiinciozitate.
2. Actioneaza pentru diminuarea riscurilor de mediu	2.1. Aplicarea procedurilor de recuperare a materialelor re folosibile se face adecvat specificului activitatilor derulate. 2.2 Reziduurile rezultate din activitatile de la locul de munca sunt manipulate si depozitate, fara afectarea mediului înconjurator.		

	2.3 Interventia pentru aplicarea de masuri reparatorii a mediului înconjurator se face în conformitate culeglatia în vigoare.		
3. Actioneaza pentru diminuarea consumului de resurse naturale	3.1 Situatiile în care se pot produce pierderi de materiale sunt identificate permanent. 3.2 Utilizarea resurselor naturale se face în corelare cu activitatile desfasurate. 3.3. Actiunea pentru diminuarea pierderilor de resurse naturale se face în conformitate cu procedurilor specifice.		
<p>Gama de variabile: <u>Probleme de mediu:</u> depozitare a deseurilor greu de gradabile în zone nepermise, afectarea mediului prin produse chimice toxice rezultate în faza de protejare a suprafetelor, etc. <u>Activitati desfasurate:</u> decojirea lemnului, debitarea lemnului masiv, executarea lucrarii de sculptura, protejarea suprafetelor cu substante poluante, etc. <u>Instructaje periodice:</u> zilnice, lunare sau la intervale stabilite prin instructiuni proprii ale beneficiarului în functie de specificul conditiilor de lucru. <u>Masuri reparatorii:</u> colectarea si depozitarea deseurilor în locuri special amenajate, înlaturarea substantelor toxice rezultate, etc. <u>Resurse naturale:</u> lemn, apa etc. <u>Riscuri de mediu:</u> poluarea apei prin aruncare de deseuri, poluarea apei, aerului, solului etc.</p>			
<p>Tehnici de evaluare recomandate: Referitoare la modul de desfasurare a activitatilor si obtinerea rezultatelor: - observare directa - declaratii ale specialistilor care au urmarit modul de obtinere a rezultatelor în timp si contexte diferite Referitoare la cunostinte si capacitatea de întelegere:</p>			

- chestionarea candidatului (test scris, interviu)

ORGANIZAREA LOCULUI DE MUNCA (unitate de competenta generala)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare pentru organizarea locului de munca si a aspectelor referitoare la abordarea într-o succesiune logica a tuturor etapelor de pregatire a activitatii, în vederea derularii acesteia în bune conditii.			NIVELUL UNITATII: 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Identifica particularitatile locului de munca.	1.1. Particularitatile locului de munca sunt identificate avându-se în vedere toate aspectele relevante pentru desfasurarea activitatilor. 1.2. Spatiul de derulare a activitatilor este identificat corect, în functie de tipul si succesiunea operatiilor de executat. 1.3 Particularitatile locului de munca sunt identificate în raport cu forma de organizare.	Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si înțelege: - Tehnologii de executie. - Organizarea locului de munca. - Notiuni de desen tehnic cu aplicabilitate în sculptura - Tehnologii, scule si utilaje de executie în sculptura. - Notiuni referitoare la esente de lemn si caracteristicile acestora.	Amplasamentul si toate aspectele relevante referitoare la locul de munca sunt analizate cu atentie Mijlocele de munca si utilajele sunt selectionate cu responsabilitate si operativitate.
2. Stabileste continutul activitatii	2.1 Continutul activitatii de realizat este stabilit conform specificului lucrarii care urmeaza a fi executate. 2.2 Continutul activitatii de realizat este stabilit conform cu etapele care urmeaza a fi parcurse. 2.3 Stabilirea continutului se face avându-se în vedere succesiunea logica a operatiilor de executat.		

3. Organizeaza spatiul de lucru	<p>3.1. Unelele, sculele si materialele de lucru sunt asezate ordonat având în vedere spatiul disponibil si în corelare cu tipul lucrării de sculptura prevazuta.</p> <p>3.2. Spatiul este organizat avându-se în vedere succesiunea logica a operatiilor de executat.</p> <p>3.3. Spatiul propriu de lucru este organizat în corelare cu particularitatile locului de munca.</p>		
4. Întretine echipamentul	<p>4.1. Echipamentele de lucru sunt verificate din punct de vedere al integritatii si gradului de uzura.</p> <p>4.2. Procedurile de întretinere sunt aplicate în conditii de siguranta, în corelare cu particularitatile locului de munca si cu materiale adecvate.</p> <p>4.3. Eliminarea deficientelor minore sau înlocuirea uneltelor se realizeaza în corelare cu tipul de lucrare avut în vedere si particularitatile locului de munca.</p>		

Gama de variabile:

Aspecte relevante: autenticitate, modele preexistente, aspecte etnografice, sabloane, etc.

Particularitati loc de munca: amplasare, configuratie, dimensiuni, front de lucru, umiditate, aerisire, utilitati, etc.

Forma de organizare: atelier mestesugaresc, sectie de sculptura în cadrul unui atelier de productie a mobilei, etc.

Tipuri de lucrari de sculptura: obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate; elemente de mobilier sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine, etc.

Aspecte relevante: spatiu de lucru, spatiu depozitare materii prime si semifabricate, cai de acces, puncte aprovizionare cu materiale si semifabricate, locuri de depozitare deseuri, surse curent, surse de iluminare si aerisire, etc.

Mijloace de munca: materiale si semifabricate, scule, unelte, dispozitive si utilaje etc.

Materiale pentru întretinere: piatra abraziva, pile, dispozitive de ascutire, polizor manual, polizor electric, lavete, perii, maturi, produse de curatare si întretinere a utilajelor - degresant, vaselina, uleiuri, etc.

Stare echipamente de lucru: integritate, grad uzura, stare de curatenie, stare functionare etc.

Proceduri de întretinere: curatare uscata, frecare cu peria, ascutire, reparare, ungere, înlocuire subansamble, ascutire, etc.

Deficiente minore: tocirea partilor ascutite, desprinderea unor parti componente ale uneltelor, ancrasarea, deformarea, stirbirea etc.

Echipamente de lucru: trusa de sculptura, dalti, dalti semicirculare, unelte, materiale abrazive, dispozitive si utilaje pentru sculptura, etc.

Tipul lucrarilor de executat: identificare particularitati loc de munca, mijloace de munca, aprovizionare loc de munca, etc.

Tehnici de evaluare necesare:

Metodele de evaluare corespunzatoare sunt:

- Observatia directa
- Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct

Metodele de evaluare corespunzatoare sunt:

- Întrebari orale

ASIGURAREA NECESARULUI DE MATERIALE
(unitate de competenta generala)

Coduri de referinta

Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare asigurarii necesarului de materiale pentru realizarea obiectelor finite la calitatea si în cantitatile cerute. Unitatea se aplica activitatilor desfasurate în forme de organizare independenta sau individuala.

**NIVELUL
UNITATII: 2**

Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Identifica necesarul de materiale	1.1. Tipul de materie prima este identificat în corelare cu produsul finit prevazut. 1.2. Calitatea materiei prime este stabilita în functie de tipul lucrarii de executat. 1.3. Cantitatea materiei prime necesare este corelata cu cerintele comenzii	Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si înțelege: - Cunoastinte despre caracteristicile speciilor lemnoase – specii lemnoase, sortimente, clase de calitate. - Notuni de calcul a necesarului de materiale	- Materia prima e identificata cu corectitudine. - Selectia sursei de aprovizionare se realizeaza cu constiinciozitate. - Depozitarea materiei prime se realizeaza cu grija.
2. Achizitioneaza materialele	2.1. Selectia sursei de aprovizionare cu materie prima se realizeaza în corelare cu cerintele de calitate pentru realizarea produsului finit. 2.2. Alegerea sursei de aprovizionare cu materie prima ia în considerare raportul calitate-pret. 2.3. Materialele achizitionate sunt transportate cu mijloace adecvate, în corelare cu tipul si dimensiunile acestora.		

3. Depoziteaza materialele	<p>3.1. Materia prima este depozitata în spatii adecvate, în conditii de siguranta.</p> <p>3.2. Caracteristicile locurilor de depozitare a materiei prime sunt în corelare cu cerintele de calitate necesare realizarii produsului finit.</p> <p>3.3. Organizarea materiei prime în spatiile de depozitare se realizeaza în corelare cu tipul lucrarii prevazute a fi executata.</p>	
<p><u>Tipuri de materie prima:</u> lemn masiv, specii lemnoase utilizate în mod traditional pentru realizarea de obiecte sculptate, etc.</p> <p><u>Produsul finit prevazut:</u> obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate; elemente de mobilier sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine, etc.</p> <p><u>Surse de aprovizionare:</u> depozite, furnizori, padure, etc.</p> <p><u>Cerinte de calitate:</u> caracteristici de dimensiune si marime, nivel de umiditate utila prelucrarii, fara noduri, etc.</p> <p><u>Tipul lucrarii de executat:</u> retezare, taiere la lungime, despicare pe fibra, trecerea schitei pe suport, executarea lucrarii de sculptura, verificarea calitatii de executie etc.</p> <p><u>Cerintele comenzii:</u> dimensiunea comenzii, numarul obiectelor prevazute a fi realizate, periodicitatea lucrarilor, etc.</p> <p><u>Locuri de depozitare:</u> exterioare, interioare, deschise, închise, etc</p> <p><u>Caracteristici locuri depozitare:</u> spatii aerisite, etc</p>		
<p>Tehnici de evaluare necesare:</p> <p>Metodele de evaluare corespunzatoare sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observatia directa • Simulare • Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct <p>Metodele de evaluare corespunzatoare sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Întrebari orale 		

EXECUTAREA OPERATIILOR DE TAIERE A LEMNULUI (unitate de competenta specifica)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare pentru executarea operatiunilor de debitare, retezare si indreptare la lungime a materiei prime lemnoase in vederea realizarii lucrarii de sculptura in lemn.			NIVELUL UNITATII 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Stabileste operatiile	1.1. Identificarea operatiilor de debitare sunt identificate in functie de elementele tehnice ale produsului final. 1.2. Operatiile de taiere a lemnului sunt in corelare cu calitatea, caracteristicile si natura materiei prime utilizate si conform instructiunilor de exploatare a echipamentelor. 1.3. Echipamentul de lucru si sculele sunt adecvate operatiilor de debitare necesare.	Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si intelege: - Cunostinte despre caracteristicile speciilor lemnoase – specii lemnoase, sortimente, clase de calitate. - Cunostinte legate de calcule, estimari si verificari la debitarea lemnului. - Cunostinte despre operatiile de debitare a lemnului si despre	- Selectarea operatiilor de debitare a lemnului se realizeaza cu rigurozitate. - Echipamentul de lucru se utilizeaza cu atentie. - Calcularea pierderilor se realizeaza cu responsabilitate.

<p>2. Calculeaza pierderile la taierea lemnului</p>	<p>2.1. Procedeu de taiere este stabilit în functie de materialele folosite si în concordanta cu tipul de lucrare finita prevazuta. 2.2. Calcularea pierderilor la debitare este în corelare cu necesarul de materie bruta si referintele tehnice specifice. 2.3. Folosirea echipamentelor de lucru se face în conformitate cu instructiunile de utilizare ale fabricantului</p>	<p>scule si utilaje utilizate. -Metode de calcul, estimare si verificare a adaosului de prelucrare la debitarea lemnului masiv. -Utilizarea de dispozitive si echipamente. -Natura si caracteristicile produselor si materialelor folosite. - Cerinte tehnice si de calitate</p>	
<p>3. Executa operatii de debitare a lemnului</p>	<p>3.1. Operatia de debitare este efectuata în conformitate cu referintele tehnice specifice. 3.2. Operatiile de îndreptare si retezare la lungime sunt executate în functie de elementele tehnice si tipul de lucrare. 3.3. Zonele de suprafata sunt finisate în corelare cu referintele tehnice specifice.</p>		

Gama de variabile:

Operatii de debitare: taiere la lungime, taiere pe fibra, îndreptare, rindeluire, etc.

Elemente tehnice: caracteristici materia prima, specii lemnoase, conditii de calitate a materiei prime, dimensiunea lucrării finale, complexitatea detaliilor exterioare etc.

Tipuri de produse finale: obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate, etc.; elemente sau lucrari sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine sculptate, etc.

Caracteristici ale materiei prime: nivel de umiditate, caracteristicile fibrei lemnoase, elasticitate, fara noduri, etc.

Echipamente de lucru:

Utilaje : fierastrau circular de retezat, de taiat, joagar, masina de daltuit stationara, masina de gaurit, masina de rindeluit stationara, masini universale, burghiu electric, rindea electrica, etc. ;

Instalatii : menghina, suport de fixare a piesei de lemn, banc de lucru ;

Scule : fierastrau manual, burghiu, rindea, burghiu, mezdrea, custura, topor, toporisca, barda, tesla, polizor, etc. ;

Procedee de taiere: manual, mecanic, mixt.

Materiale folosite (esente lemnoase): tei, stejar, cires, esente exotice, etc.

Tipuri de lucrari de sculptura: obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate, etc.; elemente sau lucrari sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine sculptate, etc.

Referinte tehnice specifice: procedee tehnice traditionale de prelucrare a lemnului, fisa tehnica a lucrării, documentatia de întreținere a utilajelor, proceduri de manipulare a utilajelor si echipamentelor.

Tehnici de evaluare necesare:

- Observatia directa în situatie reala de munca
- Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct
- Întrebari orale

PREGATIREA SUPORTULUI (unitate de competenta specifica)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea se refera la competenta de a pregati suportul de lemn în vederea sculptarii. Aceasta include cunostinte pentru executarea schitei modelului si transpunerii acesteia pe suportul de lemn, folosirii materialelor, uneltelor si instrumentelor necesare pentru aceasta.			NIVELUL UNITATII: 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Întocmeste schita	<p>1.1. Schita este întocmita având în vedere toate aspectele relevante pentru executarea lucrării.</p> <p>1.2. Executarea schitei tehnice se realizeaza în corelare cu tipul de lucrare avut în vedere si particularitatile locului de munca.</p> <p>1.3. Amplasarea vederilor si sectiunilor se realizeaza în corelare cu referintele tehnice specifice.</p> <p>1.4. Lucrarea de transpunere a schitei pe suportul de lemn se realizeaza în locurile special amenajate sau în corelare cu forma de organizare a locului de munca.</p> <p>1.5. Materialele si echipamentele folosite sunt în corelare cu caracteristicile tehnice urmarite.</p>	<p>Persoana supusa evaluării demonstreaza ca stie si înțelege:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terminologie de specialitate. - Descrierea si clasificarea daltilor de sculptura. - Instalatii, echipamente de lucru si instructiuni de exploatare, fise de reglaj, prescriptii tehnologice. - Natura suportului si suprafetelor - Terminologia de specialitate în sculptura. - Ornamente, ornamentatie, motive decorative - Reguli de stilizare, aranjamente decorative 	<p>Schita este executata cu atentie la detalii</p> <p>Acuratetea transpunerii desenului pe suportul de lemn se verifica cu promptitudine.</p> <p>Verificarea calitatii executiei se realizeaza cu responsabilitate.</p>

<p>2. Trece desenul pe suport</p>	<p>2.1. Echipamentele de lucru si sculele sunt pregatite si reglate la postul de lucru, conform instructiunilor de utilizare .</p> <p>2.2. Transpunerea modelului pe suportul de lemn se realizeaza în corelare cu cerintele de calitate si documentatia specifica.</p> <p>2.3. Completarea detaliilor este realizata pâna la conformitate cu schita.</p> <p>2.4. Procedul de trecere a desenului pe suport este în corelare cu tipul de lucrare, referintele tehnice specifice si particularitatile locului de munca.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Notiuni de desen tehnic - Documentatia tehnica - Notiuni de arta decorativa - Traditii în prelucrarea artistica a lemnului - Ornamente si motive decorative în sculptura traditionala în lemn 	
<p>3. Corecteaza reperatele</p>	<p>3.2. Verificarea calitatii executiei se realizeaza continuu în vederea depistarii deficientelor si a cauzelor producerii acestora.</p> <p>3.2. Înlturarea cauzelor deficientelor se realizeaza pâna la conformitate cu cerintele de calitate si referintele tehnice specifice.</p> <p>3.3. Corectarea reperelor se realizeaza pâna la conformitate cu caracteristicile tehnice urmarite.</p> <p>3.4. Modelul din schita este în conformitate cu tipul de ornamente din sculptura sau tipul de lucrare avuta în vedere.</p>		

Gama de variabile:

Aspecte relevante: autenticitate, modele preexistente, aspecte etnografice, sabloane, etc.

Tipuri de lucrari de sculptura: obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate; elemente de mobilier sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine.

Referinte tehnice specifice: modele traditionale, tehnici traditionale de prelucrare artistica a lemnului, schite artistice, proceduri de lucru, proceduri de control, tehnologie de lucru, desene de executie, desene simple, desene detaliate cu sau fara sectiuni si vederi, specificatii tehnice etc.

Suportul de lemn: plan frontal, cu doua sectiuni

Locuri special amenajate: în atelierul specializat, la bancul de lucru, etc.

Forma de organizare: atelier mestesugaresc, sectie de sculptura în cadrul unui atelier de productie a mobilei etc.

Materiale si echipamente folosite pentru realizarea schitelor: hârtie de desen, instrumente si unelte pentru desen (creioane, creata, compasuri, linii, etc), indigo, hârtie abraziva de diferite granulatii, etc.

Caracteristici tehnice urmarite: corectitudinea executiei din punct de vedere al dimensiunilor, formei, aspectului, originalitatii si calitatii materialului si lucrarii,etc.

Echipamente de lucru si scule pentru trecerea desenului pe suport: stanta, indigo, creion, hârtie de calc, etc.

Cerinte de calitate: referinte etnografice referitoare la tehnicile traditionale, caiete de sarcini, norme interne, criterii si reglementari interne, criterii si reglementari nationale, standarde tehnice, alte specificatii.

Deficiente: diferente între schita si modelul de pe suport, greseli flagrante, etc.

Cauze care genereaza deficiente: material lemnos necorespunzator , nerespectarea tehnologiei de lucru, scule necorespunzatoare diverse erori umane, necunoasterea elementelor decorative si tehnicilor traditionale de prelucrare artistica a lemnului, etc.

Tipuri de ornamente în sculptura:

- ornamente plane,
- ornamente modelate,
- ornamente cu caracter geometric,
- ornamente sapate: coltisorii crestati, stelute, rozete, gulere crestate, caneluri,etc;
- ornamente cu relief: denticule, puncte de diamant, ciucuri, torsade, împletituri, bastonase decorative, meandre, ovale, solzi, volute, festoane geometrice, muluri decorative, etc
- inspirate din domeniul vegetal: acanturi, palmete, rubanuri, ghirlande, console, arabescuri, cosuri,
- ornamente cartus, etc.
- inspirate din regnul animal: scoica, ornament laba de leu, gheara de vultur, picior de caprioara, etc.
- inspirate din arhitectura: coloane, semicoloane, pilastri, arcade, frontoane, balustri, etc.,
- inspirate din mitologie: dragoni, sfîncsi, centauri, grifoni, sirene, fauni, himere, etc.
- inspirate din figura omului: cariatide, atlanti, masti, etc.,
- inspirate din alte domenii: draperii, panglici, scene biblice, grupaj de carti, tolbe cu sageti, etc.,
- traditionale: obiecte de cult, componente de mobilier, etc.,

la cererea designerului specializat.

- inspirate din mitologie: dragoni, sfinci, centauri, grifoni, sirene, fauni, himere, etc.
- inspirate din figura omului: cariatide, atlanti, masti, etc.,
- inspirate din alte domenii: draperii, panglici, scene biblice, grupaj de carti, tolbe cu sageti, etc.,
- traditionale: obiecte de cult, componente de mobilier, etc.,
- la cererea designerului specializat.

Calitatea executiei se refera la: dimensiuni, autenticitate, forma, aspect, calitate material, caracteristici tehnice etc.

Particularitati loc de munca: amplasare, configuratie, dimensiuni, front de lucru, umiditate, etc.

Tipuri de desene: desen original, copii, dupa model, desen de inspiratie libera, etc.

Documentatie : prescriptii de calitate, prescriptii tehnologice, norme de consum, modele prestabilite, proceduri si instructiuni specifice.

Procedee de executare a schitei: manuale sau automate constând în trasarea, corectarea si trecerea pe suportul de lemn a schitei, schitarea directa pe lemn, etc.

Tehnici de evaluare necesare:

- Observatia directa în situatie reala de munca
- Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct
- Portofoliu
- Întrebari orale

SCULPTAREA PIESEI (unitate de competenta specifica)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare executarii lucrarii de sculptura în lemn. Ea se refera la taierea conturului, degrosarea si finisarea lucrarii de sculptura în lemn.			NIVELUL UNITATII: 2
Elemente de competenta 1. Decupeaza conturul	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare 1.1. Echipamentele, utilajele si uneltele necesare sunt utilizate conform referintelor tehnice specifice si respectând instructiunile de utilizare a acestora. 1.2. Profilarea modelului se realizeaza succesiv tinând cont de natura materialului folosit si tipul de lucrare de sculptura avut în vedere. 1.3. Sculptarea se executa în functie de caracteristicile modelului, pâna la obtinerea calitatii prescrise. 1.4. Pentru realizarea tipului de lucrare de sculptura avuta în vedere, se aplica tehnici de lucru adecvate.	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare Persoana supusa evaluarii demonstreaza ca stie si înțelege: -Utilizarea SDV-urilor, echipamentelor si instalatiilor specifice. -Utilizarea materialelor specifice, proprietati fizice-chimice ale acestora. -Proceduri si instructiuni -Utilizarea, echipamentelor si instalatiilor specifice. -Utilizarea materialelor specifice, proprietati fizice ale acestora. -Proceduri si instructiuni de	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare - Respectarea detaliilor modelului se realizeaza urmând cu rigurozitate reperele prestabilite. - Finisarea lucrarii de sculptura se executa cu promptitudine si atentie la detalii. - Succesiunea lucrarilor de sculptura se realizeaza în ordinea logica a acestora.

<p>2. Modeleaza relieful</p>	<p>2.1. Degrosarea ornamentului se executa succesiv, interior si exterior, în functie de tipul de lucrare, pâna la obtinerea calitatii prescrise.</p> <p>2.2. Ornamentul finisat în relief este conform documentatiei tehnologice si respectând instructiunile de utilizare.</p> <p>2.3. Detaliile modelului se contureaza prin procedee specifice pe baza reperelor din schita si în corelare cu tipul de ornamente din sculptura avut în vedere.</p>	<p>sculptura.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Utilizarea echipamentelor si instalatiilor specifice. -Utilizarea materialelor specifice, proprietati fizice-chimice ale acestora. -Proceduri si instructiuni de sculptura. 	
<p>3. Finiseaza detaliile</p>	<p>3.1. Relieful modelului este finisat în conformitate cu referintele tehnice specifice</p> <p>3.2. Eventualele defecte sunt eliminate pâna la conformitate cu cerintele de calitate si caracteristicile tehnice urmarite</p> <p>3.3. Echipamentele de lucru necesare finisarii sunt utilizate adecvat.</p>		

Gama de variabile:

Tipuri de lucrari de sculptura: obiecte traditionale sculptate în lemn: cruci, porti, stâlpi, obiecte traditionale sculptate; elemente de mobilier sculptate în lemn: elemente de mobila sculptate, lucrari de arta plastica, obiecte si figurine.

Echipamente, utilaje, unelte: dalti, dalti semicirculare, fierastrai, cutitoaie, menghina etc.

Referinte tehnice specifice: modele traditionale, tehnici traditionale de prelucrare artistica a lemnului, proceduri de lucru, proceduri de control, tehnologie de lucru, desene de executie, schite cu reprezentari de cotare, specificatii tehnice etc.

Natura materialului folosit:

Tehnici de lucru : crestarea, incizarea, încrustarea, scobirea, etc.

Caracteristicile modelului: complexitatea detaliilor, model traditional, model de ornament clasic utilizat în sculptura,

Calitatea executiei se refera la: dimensiuni, autenticitate, forma, aspect, calitate material, caracteristici tehnice etc.

Tipuri de ornamente în sculptura:

- ornamente plane,
- ornamente modelate,
- ornamente cu caracter geometric,
- ornamente sapate: coltisorii crestati, stelute, rozete, gulere crestate, caneluri, etc;
- ornamente cu relief: denticule, puncte de diamant, ciucuri, torsade, împletituri, bastonase decorative, meandre, ovale, solzi, volute, festoane geometrice, muluri decorative, etc
- inspirate din domeniul vegetal: acanturi, palmete, rubanuri, ghirlande, console, arabescuri, cosuri,
- ornamente finale,
- ornamente cartus,
- inspirate din regnul animal: scoica, ornament laba de leu, gheara de vultur, picior de caprioara, etc.
- inspirate din arhitectura: coloane, semicoloane, pilastri, arcade, frontoane, balustri, etc.,
- inspirate din mitologie: dragoni, sfinci, centauri, grifoni, sirene, fauni, himere, etc.
- inspirate din alte domenii: draperii, panglici, scene biblice, grupaj de carti, tolbe cu sageti, etc.,
- traditionale: obiecte de cult, componente de mobilier, etc.,
- la cererea designerului specializat, etc.

Documentatie tehnologica: prescriptii de calitate, prescriptii tehnologice, norme de consum, modele prestabilite, proceduri si instructiuni specifice.

Tipuri de defecte: abateri dimensionale, forma, aspect suprafete, caracteristici fizico – chimice si mecanice necorespunzatoare, etc.

Cerinte de calitate: referinte etnografice referitoare la tehnicile traditionale, caiete de sarcini, norme interne, criterii si reglementari interne, criterii si reglementari nationale, standarde tehnice, alte specificatii.

Caracteristici tehnice urmarite: corectitudinea executiei din punct de vedere al dimensiunilor, formei, aspectului, originalitatii si calitatii materialului si lucrarii, etc.

.

Tehnici de evaluare necesare:

- Observare directa în situatie reala de munca
- Demonstratia
- Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct
- Portofoliul
- Întrebari orale

PROTEJAREA SUPRAFETELOR (unitate de competenta specifica)			Coduri de referinta
Descrierea unitatii de competenta Unitatea cuprinde cunostintele si deprinderile necesare realizarii operatiilor de protejare a suprafetelor lucrării de sculptura.			NIVELUL UNITATII: 2
Elemente de competenta	Criteriile de realizare din punctul de vedere al deprinderilor practice necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al cunostintelor necesare	Criteriile de realizare din punctul de vedere al atitudinilor necesare
1. Identifica tratamentul de protectie	1.1. La stabilirea procedului de aplicare al tratamentului de protectie se iau in considerare caracteristicile lemnului folosit. 1.2. Reglarea parametrilor tratamentului de protectie se realizeaza respectând indicatiile fabricantului din fisa de însoțire. 1.3. Parametrii tratamentului de protectie sunt ajustati în functie de caracteristicile dimensionale si forma pieselor.	Persoana supusa evaluării demonstreaza ca stie si înțelege: - Caracteristicile materialelor utilizate. -Echipamente, materiale si unelte pentru tratamentul de protectie a lemnului. -Instrucțiuni de exploatare a echipamentelor -Materiale folosite la finisare. -Metode de finisare	- Tratamentele de protectie sunt aplicate cu constiinciozitate în vederea asigurării calitatii si protectiei.
2. Executa tratamentul de protectie	2.1. Aplicarea tratamentului de protectie se executa în functie de caracteristicile materialelor utilizate si respectând normele de protectie a consumatorului în vigoare. 2.2. Echipamentele de lucru sunt utilizate conform instructiunilor de exploatare si de utilizare a materialelor.		

3. Finiseaza suprafetele tratate	3.1. Tratarrea suprafetelor finisate se realizeaza respectând procedura de lucru stabilita. 3.2. Materialele de finisare sunt utilizate respectând indicatiile producatorului din fisa de însotire. 3.3. Echipamentele, instrumentele si materialele de finisare sunt utilizate respectând instructiunile de exploatare		
Gama de variabile: <u>Caracteristicile lemnului:</u> nivel de umiditate, rezistenta la substante corozive, etc <u>Parametrii tratamentului de protectie:</u> etanseitate, grosime strat de lac, aspect final al pieselor vopsite, timp de expunere la fum, etc. <u>Tratamente de protectie:</u> ceruire, lacuire, vopsire, lustruire, etc <u>Forma pieselor:</u> suprafete plane, rotunde, mixte. <u>Caracteristicile materialelor utilizate:</u> toxice, nontoxice, cu continut ridicat de substante corozive, etc. <u>Echipamente, instrumente si materiale pentru executarea tratamentelor de protectie:</u> lavete, pensule, ceara, lacuri, vopsele, etc. <u>Materiale de finisare:</u> hârtie abraziva, vata, câlti, etc.			
Tehnici de evaluare necesare: <ul style="list-style-type: none"> • Observatia directa • Declaratii ale specialistului care a urmarit modul de realizare a altor rezultate decât cele observate direct • Întrebari orale 			

Titlul calificarii		Codul	
MESTESUGAR SCULPTOR ÎN LEMN			
Nivelul calificarii		1	
Unitati obligatorii (specifice)	Codul	Nivel	Credite
Executarea operatiilor de taiere a lemnului		1	
Pregatirea suportului		1	
Sculptarea piesei		2	
Protejarea suprafetelor		1	
Unitati obligatorii (generale)			
Aplicarea prevederilor legale referitoare la sanatatea si securitatea în munca si în domeniul situatiilor de urgenta		1	
Aplicarea normelor de protectie a mediului		1	
Organizarea locului de munca		1	
Asigurarea necesarului de materiale		2	
Unitati obligatorii (cheie)			
Comunicare în limba oficiala		1	
Competente de baza în matematica, stiinta, tehnologie		1	
Competente antreprenoriale		2	
Competenta de exprimare culturala		2	

Scopul si motivatia calificarii

Traditia prelucrării lemnului, corelată cu proximitatea materiei prime, a determinat o dezvoltare a calificărilor din sectorul de activitate artizanat și meșteșuguri tradiționale. Necesitatea existenței unor obiecte din lemn, atât cu funcție utilitară cât și cu funcție decorativă a influențat pozitiv diversificarea ofertei cât și abordarea tehnică a acestora .

Mestesarul sculptor în lemn este artistul popular care își desfășoară activitatea în forme de organizare independentă, familială sau individuală, mai rar în cadrul unor ateliere specializate în lucrări meșteșugărești de sculptură sau în ateliere de artizanat. Regional, mestesarul sculptor în lemn mai poate fi numit și mestesar cioplitor.

Din punct de vedere al importanței, condițiilor de execuție și gradului de complexitate, lucrările meșteșugărești de sculptură în lemn se clasifică astfel: lucrări principale, secundare, de protecția muncii și speciale.

Nivelul de angajabilitate al mestesarului sculptor cunoaște în acest moment o stagnare.

<p>Cunostintele premergatoare necesare / Conditii de acces / Ruta de progres</p> <p>Nu sunt necesare conditii speciale pentru obtinerea sau practicarea calificarii.</p> <p>Formarea profesionala care ofera acces la acest nivel: cel putin învatamânt obligatoriu, prin forme de educatie informala si non-formala sau prin programe de formare profesionala în sistemul de formare profesionala a adultilor.</p> <p>Obtinerea acestei calificari poate înlesni o cariera în sectorul artizanat si mestesuguri traditionale si în sectorul de prelucrare a lemnului.</p>
<p>Explicarea regulilor calificarii</p>
<p>Comparabilitatea internationala (daca este cazul)</p> <p>-</p>
<p>Cerintele legislative specifice (daca este cazul)</p> <p>- Datorita modificarilor legislative frecvente, comitetul sectorial abilitat va asigura informarea permanenta a tuturor celor implicati în procesul obtinerii si practicarii calificarii.</p>
<p>Documente eliberate de Organisme de reglementare(daca este cazul)</p> <p>-</p>

Titlul calificarii SCULPTOR ÎN LEMN		Codul	
Nivelul califiarii		2	
Unitati obligatorii (specifice)	Codul	Nivel	Credite
Executarea operatiilor de taiere a lemnului		2	
Pregatirea suportului		2	
Sculptarea piesei		2	
Protejarea suprafetelor		2	
Unitati obligatorii (generale)			
Aplicarea prevederilor legale referitoare la sanatatea si securitatea în munca si în domeniul situatiilor de urgenta		2	
Aplicarea normelor de protectie a mediului		2	
Organizarea locului de munca		2	
Unitati obligatorii (cheie)			
Comunicare în limba oficiala		2	
Competente de baza în matematica, stiinta, tehnologie		2	
Competente antreprenoriale		2	
Competenta de exprimare culturala		2	

Scopul si motivatia calificarii

Perioda industrializarii si a dezvoltarii industriei de prelucrare a lemnului a determinat o diversificare si specializare a calificarilor din acest sector de activitate. Schimbarile tehnologice repetate au condus si ele la aparitia unor noi competente pentru cei care practicau aceasta ocupatie.

Sculptorul în lemn este muncitorul care își desfășoară activitatea în ateliere specializate în lucrari de sculptura, în ateliere din cadrul combinatelor de prelucrare a lemnului si/sau în diverse ateliere de executare a lucrarilor de sculptura în lemn.

Din punct de vedere al importantei, conditiilor de executie si gradului de complexitate, lucrarile de sculptura în lemn se clasifica: lucrari principale, secundare, de protectia muncii si speciale.

Numarul cererilor din partea firmelor din prelucrarea lemnului, pentru aceasta calificare, este în scadere.

<p>Cunostintele premergatoare necesare / Conditii de acces / Ruta de progres</p> <p>Nu sunt necesare conditii speciale pentru obtinerea sau practicarea calificarii.</p> <p>Formarea profesionala care ofera acces la acest nivel: cel putin invatamânt obligatoriu si calificare profesionala prin invatamântul profesional – scoala de arte si meserii - sau prin programe de formare profesionala în sistemul de formare profesionala a adultilor, conform legislatiei în vigoare.</p> <p>Acumularea de experienta si urmarea unor programe de formare profesionala poate conduce si la obtinerea altor calificari de nivel 2 specifice sectorului de prelucrare a lemnului si sectorului artizanat.</p>
<p>Explicarea regulilor calificarii</p> <p>Nu se poate obtine certificat de calificare fara întrunirea tuturor cerintelor calificarii.</p>
<p>Comparabilitatea internationala (daca este cazul)</p> <p>-</p>
<p>Cerintele legislative specifice (daca este cazul)</p> <p>- Datorita modificarilor legislative frecvente, comitetul sectorial abilitat va asigura informarea permanenta a tuturor celor implicati în procesul obtinerii si practicarii calificarii.</p>
<p>Documente eliberate de Organisme de reglementare(daca este cazul)</p> <p>-</p>